

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 1. Exponitur amplius, an, & qualiter teneatur Commodatarius, si res interiat casu fortuito?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

si nulla culpa sua interveniente in ipso itinere deterior equus factus sit, non tenetur commodari; nam ego in culpa ero, qui in tam longum iter commodavi, qui eum laborem sustinere non potuit; his praemissis:

§. I.

Exponitur amplius, an, & qualiter teneatur Commodatarius, si res intereat casu fortuito?

1360 EX dictis constat, regulariter, & per se loquendo, Commodatarius non obligari ad reparandum damnum commodanti, in re commodata factum ex casu fortuito, exceptis tribus casibus, videlicet culpa, mora, & pacti, ut constat ex c. unico h. t. supra relato n. 1356. de quo etiam haberet §. 2. institut. h. t. item L. 5. §. 4. L. 18. ff. cod. Ex quo sequitur spectato jure communi, Commodatarius, pacto in se posse recipere etiam periculum casus fortuiti; prout etiam colligitur ex L. 1. C. h. t. ibi: *Sed cum is, qui a re commodari sibi bovem postulabat, hostilis incurSIONIS contemplatione, periculum amissionis, ac fortunam futuri damni in se suscepisse proponatur, Praefes provinciae, si probaverit, cum indemnitate tibi promississe, placitum conventionis implere eum compellet* quando autem periculum unum specificat, reliqua solum in genere, quid dicendum, constat ex n. 1359. §. Not. praeterea. Qualiter autem teneatur ex culpa? constat ex n. 1356.

1361 Porissima difficultas est, quando res commodata perit casu fortuito, quando mansit apud Commodatarius ultra tempus concessum, consequenter cum mora, & perit, vel deteriorata est, talem eventum non habitura apud Commodantem, si ei tempore constituto reddita fuisset; sed dicendum in hoc casu periculum esse Commodatarii, eumque teneri praestare casum fortuitum; constat utroque jure ex canonico, in c. unico h. t. de quo n. 1356. ex civili, L. 18. ff. h. t. ibi: *In rebus commodatis talis diligentia praestanda est, qualem quisq. diligentissimus paterfamilias suis rebus adhibet, ita, ut tantum eos casus non praestet, quibus resisti non possit*; Et paulo post: *Si cui ideo ar-*

Tem. III.

gentum commodaverim, quod is amicos ad eam invitaturum se diceret, & id peregre secum portaverit, sine ulla etiam dubitatione piratarum, & latronum, & naufragii casum praestare debet; ratio est, quia in tale periculum commodans non consensit, sicut consentiret, si commodatum dedisset ad hunc finem, ut secum peregre acciperet, ut in eadem L. dicitur.

Altera difficultas est, an, si contingat, 1362 rem commodatam intire, commodatarius censetur teneri etiam ex casu fortuito ad rei aestimationem, si recepit eam aestimatam? ante resolut. not. dupliciter fieri posse, quod quis rem commodatam a commodante recipiat: 1. aestimatione faciente, 2. non faciente estimationem, & venditionem; quoposito: 1. Si rem commodatam accepit primo modo aestimatam, teneri etiam ex casu fortuito; non, si secundo: ratio primi est; quia talis aestimatio facit, ut in ejusmodi eventu res habeatur tanquam vendita tali pretio; ratio secundi; quia tunc aestimatio illa solum fit ad notitiam certi pretii, ne commodans apud Judicem teneatur probare valorem rei, si dolo, vel culpa commodatarii periret.

In controversia vero ulterius, secundum quod tempus aestimatio rei accipi- 1363 enda sit, quando ab ipsis contrahentibus taxata non est? nimirum, an, quali valuit tunc, quando Commodatario data est? an, quali valuit, dum culpa ejusdem periret? Communis tenet, quod aestimatio rei referri debeat ad illud tempus, quo res, tempore morae, plurimi valebat etiam pretio extrajudiciali. Nam hoc tempus inspicitur in judiciis stricti juris; ergo a fortiori in judiciis bonae fidei, nam haec magis favorabilis est, ac illa; sed aestimatio in commodato est bonae fidei: ergo. Ant. autem probatur; nam iudicium conditionis ex causa furtiva est stricti juris; at in hoc aestimatio rei refertur ad illud tempus, quo res tempore morae plurimi valebat in pretio extrajudiciali per L. 8. ff. de condict. furtiva, ibi: *si ex causa furtiva res condicatur, cuius temporis aestimatio fiat? quaritur; placet tamen id tempus spectandum, quo res unquam plurimi fuit, maxime, cum deteriorem rem dando.*

Si

dando.

dando, non liberetur; semper enim moram facere fur videtur. ubi nota causa: rem deteriore reddendo, non liberetur; nam, si reddita sit res commodata, sed deterior reddita, non videtur reddita, quæ deterior redditur, ut habetur L. 3. ff. h. t. igitur antecedens non fundatur in odio furti; sed in re, quæ, cum redditur, deterior est, moram non reddentis, cum debuisset.

1364 Pro his, quæ sunt in contrarium not. 1. hoc ipso, quod morosus debitor debeat solvere deteriorationem, tempore moræ factam; cum teneri solvere deteriorationem, non modo intrinsicam, sed etiam extrinsecam, quam aliqui constituunt in decremento valoris; sicut enim, quando deficit bonitas intrinsicæ, res dicitur deterior intrinsicæ; sic quando deficit bonitas extrinsecæ (quam constituunt in augmento valoris, quod æstimatione hominum variari potest) res dicitur deterior extrinsecæ: quia non minus læditur commodans, cum privatur injustè bonitate rei extrinsecæ; quam cum, intrinsicæ; ergo non minus ad deteriorationem extrinsecam, quam intrinsicam tenetur Commodatarius, quando res, per ipsum moram, apud ipsum facta est deterior extrinsecæ, seu vilior, nimirum decremento valoris, quem commodans habuisset re tunc restituta, dum esset extrinsecæ melior. Unde morosus debitor tenetur etiam restituere fructus, qui percipi potuissent à tempore moræ, alioquin non haberet creditor, quod habuisset, aut habere potuisset, si mora non fuisset; sed intellige, si Creditor probabiliter eos percepisset; de quo egimus specialiter in tract. de jure, & just.

1365 Not. 2. quando pluribus legibus dicitur, æstimationem rei referri ad tempus litis contestatæ, ut nimirum valoris æstimatio inspiciatur secundum illud tempus; leges intelligi ad summum, vel in judiciis stricti juris, non autem bonæ fidei, vel solum tunc, tanquam in termino ultimo, non tamen excluso tempore priori, quo duravit mora culpabilis; quia etiam per moram illius anterioris temporis damnificatus est commodans, prout colligitur ex L. 37. §. 1. ff.

mandati, ibi: aliter in stipulatione servatur, nam tunc id tempus spectatur, quo agitur nisi forte, aut per promissorem steterit, quod minus sua die solveret, aut per Creditorem, quo minus acciperet; etenim neutri eorum frustratio sua prodesse debet.

Not. 3. quando dicitur (non debet actori licere, quod Reo non licet) non posse admitti in hoc sensu, quod sicut morosus debitor non habet jus se indemnem servandi à sua mora, non solvendo damnum ei, cui per suam moram nocet; sic neque actor, seu Creditor habeat jus exigendi debitum, sine quo non foret indemnitas; nam Reus, seu morosus debitor per moram suam nocet suæ indemnitati sua culpa; Creditor autem est sine culpa; nec ob debitoris culpam amittit jus suæ indemnitaris: ergo licet Reo non concedatur, recusare solutionem æstimationis à die litis contestatæ; non sequitur actori non licere eam prius exigere, si prius non exigendo non servaretur indemnitas.

Not. 4. ubi dicitur (ex eo tempore quam libet rem æstimandam esse, quo novissime solvi potest) debere intelligi, si tunc sit maximi valoris, non autem alias; nam cæteroquin morosus debitor in causa foret deteriorationis extrinsecæ, si res interim in bonitate extrinsecæ deficit, & hoc etiam constat ex L. 11. ff. de re judic. ibi: Si calendis aliquid fieri stipulatus sim, nempe quandocunque post calendis accepto iudicio, tanti tamen æstimanda lis est, quanti interfuit mea, calendis id fieri; ex eo enim tempore, quid quid æstimatur, quod novissime solvi poteris.

Not. 5. incrementum valoris extrinseci non esse fructum rei; unde licet fructus, & accessiones solvendæ non sint à moroso debitore à tempore moræ extrajudicialis; si eas nec ipse percepit, nec Creditor illas probabiliter percepturus erat; non tamen idem est de incremento valoris. Not. 6. tempus moræ in contractu venditionis, & tempus initii contractus, persoluto per Emptorem pretio, idem esse, atque adeo venditorem statim constitui in mora à tempore contractus initii per emptorem adimplendi.